

Det sitter i väggarna i Villaskog En berättelse av Rosita

Min farfar:

Gustaf Jonsson föddes 1879-02-23 i Herna Uppgård i Hycklinge eller som det idag heter Lillhärna. 1894 Gustafs konfirmerades i Oppeby's kyrka.

Farfars föräldrar var följande:

Jonas Melker Alfred Jonsson Fjärdinsman, född 1844-08-25 i Nedre Ryda Oppeby. Död den 1928-11-3 i Herna Uppgård, Hycklinge och Carolina Maria Svendsdotter född 1848-11-30 Norra Stensерum Hallingeberg. Död 1936-01-12 i Herna Uppgård Hycklinge.

Farfar fars föräldrar var följande:

Jonas Persson född 1821-12-23 på Herna Uppgård i Oppeby och Stina Greta Nilsson född 1821-10-30 i Hycklinge (på undantag). Enligt min mamma Irenè så brann Jonas Persson inne i ett hus i Lillhärna men inte i det huset som Roland Johansson bor i idag, Roland är son till Margit Johansson.

Margit Johansson från Lillhärna (kusin till pappa Nickolaus) berättar att deras farfar Melker och farmor Carolina byggde huset som hon bodde i nästan hela sitt liv. Bara i sitt sista år som hon blev sjuk och bodde på vårdboende.

På Härna Uppgård föddes alla syskon till farfar Gustaf:

1. Carl Alfred Jonsson "Kalle i Holken" född 1869-11-24, död 1956-08-31 i Boda, Hägerstad
2. Alma Carolina Jonsson född 1869-11-24, död 1956-11-13 ålderdomshemmet, Hycklinge
3. Johan Gottfrid Jonsson född 1872-05-22, död 1949-03-22 Sundsmåla Gård, Vårdnäs
4. Gustaf Albert Jonsson född 1876-10-09, död 1878-04-02 Herna Uppgård, Hycklinge
5. Gustaf Ernst Jonsson född 1879-02-23, död 1963-11-11 Villaskog, Hycklinge
6. Anna Matilda Jonsson född 1881-03-19, död 1945-01-09 Herna Uppgård. Änka 1929-12-03
7. Peter Albert Jonsson född 1883-11-26, död 1972-11-03 Herna Uppgård Hycklinge
8. Elin Maria Jonsson född 1888-01-15, utvandrade till Nord Amerika 1908-05-05.
År 1915 skriver hon till Miss Astrid i Villaskog från Galesburg, U.S.A.
9. Knut Robert Jonsson född 1890-03-09, död 1972-12-26 Linköpings Domkyrkoförsamling
10. Erik Jonsson född 1894-08-04, död 1894-08-15 Herna Uppgård

Under en tid brukades Lillhärna av bröderna Robert och Albert Jonsson.

I **Broholm Möbelfabriks** liggare från åren 1902 och 1903 kan man läsa att farfar Gustaf Jonsson gjorde sin utbildning som lärling och det blev hans yrke genom hela hans liv.

///

I BROHOLM DÄR GJORDES MÖBLER I NÄSTAN 90 ÅR.

Av Nils-Erik Pettersson

Broholms Möbelfabrik i Södra Vi fanns åren 1888 till 1970 talets början. Den blev i det närmaste 90 år gammal. Frid vare nu över dess minne! Verksamheten vid möbelverkstaden i Broholm utanför Södra Vi har upphört. En epok är slut i den gamla fyren är det kallt och svart och i maskinsalens takupphängda transmissioner har spindlarna perfekta ställningar för sina byggnadsverk. Risken för att hjulen åter skall börja snurra är liten, för att inte säga obefintlig. Annat var det när *Henning Krähne*, snart 81 år, började som lärling, eller "Fyrpojke" som det hette på den tiden. Det var 1908 och då stod sannerligen inga hjul stilla. De som fanns snurrade både bittida och sent! Verkstaden anlades i början på 1880-talet och har sedan byggts ut i ett par etapper. På tillverkningsprogrammet fanns de första åren nästan bara

byggnadssnickerier, exempelvis fönster och dörrar, men så småningom blev det möbler. Och snart dominerade dessa. Från sekelskiftet handlade det bara om möbler, finare sådana i såväl valnöt som björk, ek och mahogny. Hur många möblemang hantverksmässigt tillverkade som lämnat den lilla verkstaden på kullen mellan Södra Vi och Sunds prästgård är det ingen som vet. Vi vet bara att det är många, många. Henning är född och uppvuxen på Broholm. Det var därför naturligt att han skulle bli snickare. Tillsammans med honom, *Henning Krähne*, gjorde jag för någon månad sedan besök i de gamla verkstadslokalerna, där nu Broholms unga förmågor ägnar sitt intresse mer åt det mekaniska än åt det trätekniska. Tiderna förändras! De gamla maskinerna väcker massor av minnen till liv. Bandsågen kommer jag mycket väl ihåg, berättar Henning. På den höll min bror Erhard på att såga itu huvudet ja, det kunde ha gått riktigt illa. Min syster Emy och jag låg på golvet och drog på det undre hjulet för allt vad tygen höll medan Erhard sågade. Han blev så betagen av sitt arbete att han inte märkte hur nära han kom det oskyddade bladet. Och så fick han ett ordentligt jack i pannan. Sen blev det bannor för hela bunten om jag inte minns fel, skrattar Henning. Tillverkningen har i alla år skett under hantverksmässiga former. Visst har maskinparken utökats så smått efterhand från den första svarven, bandsågen och kantsågen. Men det har aldrig varit frågan om stordrift, aldrig något löpande band. Personalstyrkan har inte varit särskilt stor. Fyra fem anställda plus "mäster" när den varit som mest omfattande. Under de sista åren var man bara två, dåvarande ägaren Gunnar Larsson och dennes brorson Lars. Det har alltid varit Larsson i ledningen. Adolf Paulus Larsson startade fabriken, som redan några år senare övertogs av dennes tre söner Axel, Carl och Gustav. Innan man skrev 1900 var Carl ensam kvar bröderna hade valt det "stora landet i väster", Amerika och han drev företaget till sin död 1932, då sonen Karl tog över. Sedan denne omkommit i en olyckshändelse på hösten 1951 blev hans bror Gunnar ansvarig för driften och den sista tiden, innan nedläggningen, arbetade Lars Larsson ensam. Maskinparken har som sagt utvecklats något med åren. Så ock kraftkällorna. Svarven och bandsågen drevs en gång med hjälp av trampor! Svarvstolen kan man tänka sig men bandsågen? En hård ekbit och "trampkraft" gick det ihop? Hur som helst klarade man sig bra så länge man inte hade något bättre. Som bekant hade han ju heller inte så bråttom på den tiden. Ackord och annan stress framkallande saker var okända begrepp. Och har förresten alltid varit okända på den lilla möbelfabriken! Kraftkälla nummer två blev en vindmotor miljövänligt så det förslög redan i början av 1900 talet. Men en stormnatt blåste hela anordningen ned och så var vindkraftens tid förbi. Innan elektriciteten gjorde sitt intåg hann han också använda en fotogenmotor några år. Än i dag kan man på baksidan av huset se det hål där avgasröret mynnade ut. Det där med att vara "Fyrpojke" ställde inga större krav i början" det gällde bara att ha eld i fyren och se till att limmet var i ordning. Men så småningom fick jag allt mera aktivt delta i produktionen; såga, hyvla, limma och putsa. Över allt som hände höll "Mäster Larsson" (alltså Hennings morbror) ett vakande öga. Gjorde vi inte rätt blev vi tillrättavisade. När Henning väl blivit "utexaminerad" hann han göra åtskilliga möblemang. Det var intressant värre. Man fick jobba med en och samma sak, tills den var färdig alltså från ritning till leverans. Kamratskapet var för det mesta utomordentligt fint och något jäkt förekom inte. Men visst hade vi långa dagar, vi började 06.30 och arbetade med raster för frukost och middag fram till 18.30. Vi har berättat att det på verkstaden tillverkats såväl snickerier som stilmöbler men det har fabricerats likkistor också, tänka sig. "Gamle gubben Larsson" (Adolf Paulus) stod i källaren och tillverkade likkistor, det är riktigt, berättar Henning. Han gjorde fem-tio i stöten och det var fina saker, svärtade och välgjorda! De flesta kom väl till användning på ålderdomshemmet eller fattighuset som det då hette. Minns jag rätt fick Larsson 15 kronor styck för kistorna! Adolf Paulus Larsson var en verklig "krutgubbe". Bara något år innan han dog, 93 år gammal, tog han simturer i Krön. Många är som sagt de möblemang som tillverkats i de små, och med dagens ögon sett föga ändamålsenliga, fabrikslokalerna i Broholm. Man satsade på kvalitet och det har faktiskt gått att sätta likhetstecken mellan Broholm och kvalitet. Då och då hittar man på auktioner möbler tillverkade i Broholm och de blir allt som oftast väl betalda. Henning Krähne kom så småningom att lämna snickarbanan och i stället bli möbelförsäljare, och han slår fast att under alla år jag sysslat med möbler har Carl Larssons Möbelverkstad i Broholm nämnts med den allra största respekt i möbelkretsar. Men nu är alltså fabriken sedan några år tillbaka stängd. Driften har upphört. Det gick inte heller för denna lilla enhet att konkurrera med stordrift och plast.

Broholm under Södra Vi 1873

Liten backstuga betydligt närmare Krönsbro i Gamla Broholm som byggdes av timmermannen /snickaren byggmästaren Adolf Paulus Larsson som kom från Adolfsnäs-Tegelbruket under Älö 1873. Han hade byggt även Adolfsnäs-Tegelbruket 1862 och när man flyttade därifrån innehöll familjen sju personer, makan Inga Sofia Carlsdotter från Sundstugan. AP och Inga Sofia var nygifta när de flyttade in i sin nya stuga 1862. 1888 Adolf Paulus och de tre sönerna Carl, Axel och Gustaf byggde en liten snickeriverkstad på Broholm, där de började tillverka snickerier; fönster, dörrar och en del inredning för att senare övergå till möbler. Då flyttades den lilla backstugan mitt föräldrahem också till Broholm, Verkstaden byggdes senare till med en bostadsdel och byggdes ut i flera etapper. Här fanns även en mindre ladugård med plats för bl a. ko gris och höns. AP hade också ansvaret för Kröns bro under många år. AP överlämnade ansvaret för driften till sönerna ganska snart men innan sekelskiftet 1800-1900 stod Carl som ensam ansvarig, Axel och Gustaf utvandrade till USA. Det var inte bara drängar och pigor som emigrerade, även duktiga hantverkare som snickare, smeder och skomakare sökte lyckan i väst. Dessutom kan den nya lagen om militärtjänst som antogs 1901 ha haft betydelse; Södra Vi hade åren efter 1901 den största utvandringen på 1900-talet: 1903 utvandrade 41 personer, av de 27 männen var 15 omkring 20 år gamla. När Carl dog 1932 tog sonen Karl, född 1911, över och utvecklade företaget rejält; bl.a. tack vare en satsning på stilmöbler. Men självfallet möblerade man också många hem, både i Södra Vi och bygden runt omkring. Kring 1950 böljade man även skraddarsy inredningar för butiker och även restauranger. Kalle omkom i en trafikolycka på mossarna mellan Södra Vi och Broholm i november 1951, då han bakifrån påkördes av motorcykel när han var på väg hem från samhället med virke på en kärra. Hans äldste son Lars var då drygt två år, den yngste, Bengt, blott ett halvår. Verksamheten övertogs nu av brodern Gunnar, som tyvärr inte hade samma affärssinne. Under 1950-talet hade man fullt upp med jobb, större och mindre, men sedan böljade det gå kärvare och kärvare. När Gunnar gick bort fortsatte fjärde generationen, Kalles son Lasse, driften. Men i början på 1970-talet var det slut med Broholms Möbelfabrik. Johan Emil Persson född i Brostugan under Skärstad f. -66 och Hilma Kristina Adolfsdotter f. -65, från Adolfsnäs under Älö gifte sig den 29 mars 1890, första barnet Ester Sofia föddes den 15 juli samma år!!, sonen Karl Erhard 1892, Gustaf Henning 1895 och Emy Kristina (min farmor) 1896. De två första barnen var födda i Granhult under Slitshult, de två sista i Broholm. Ester och Erhard dog både med en månads mellanrum i vintern 1908, 18 och 16 år gamla i engelska sjukan. Naturligtvis en svår förlust för familjen men Henning och Emy klarade sig. Maken Emil dog redan 1897, bara ett år efter att Emy fötts. Det var naturligtvis tufft för Hilma och hennes bror Carl iklädde sig ansvaret som förmyndare för sina barnbarn. Emy fick efter skolan ge sig ut och tjäna piga, som vanligt var för unga flickor från mindre bemedlade familjer vid den här tiden. Men på Broholm kom och gick den ena snickargesällen efter den andra, bland dem Kalle Malmberg som sedan startade Ejderns Möbelfabrik på Storgatan i Vimmerby, och hon råkade komma för nära en av dem, Erik "locke" Ahlstrand, och det resulterade i min far, Gustaf Erik Pettersson, som föddes sommaren 1920. Nu fick hon enligt ganska tillförlitliga uppgifter inte gifta sig med en enkel snickare för sin mor. Henning fick börja arbeta på möbelfabrikstaden, först som fyr- och limpojke bara 13 år gammal, efterhand med mer avancerade uppgifter; såga, hyvla, borra, limma. Han berättade att han efter examen hos mästare Carl Larsson, alltså hans morbror, fick tillverka möblemang från ritning till leverans. Så småningom lämnade han Broholm och Södra Vi för Karlskoga, där han dels arbetade som möbelförsäljare. dels dreven egen möbelfabrik. Min far gjorde samma "resa" i snickarvärlden. I folkskolan behövde han inte vara med på slöjden utan kantor Norman, som var hans lärare, menade att han nog kunde lära både mera och bättre hemma i Broholm. Han jobbade kvar till slutet på 1950-talet då han övergick till Södra Vi Byggnadssnickerier, där han arbetade med både sprutmålning och sammansättning. Broholmarna hade sin religiösa hemvist i S. Vi Missionsförsamling. Henning var god vän med bland andra Rut Nilsson, Erik och Emy Karlsson etc. Hittade ett medlemskort för Hilma från 1901 när jag rörde upp i mitt föräldrahem för några år sedan men tyvärr försvann det och jag har inte lyckats hitta det. Har för mig att medlemsavgiften var en krona eller så. Missionsförsamlingen 150 år nästa år, 2009, då Missionskyrkan "fyller" 130. Men redan i år kan man fira minnet av den första egna predikanten, A P Fristedt anställdes nämligen 1908.

///

Missionsförsamlingen grundades 1859 i Södra Vi och man kan tänka sig att farmor Jenny Nicklasson och farfar Gustaf Jonsson träffades där eftersom kyrkan låg mitt i byn. Farmor Jenny behöll sin starka tro genom hela livet och hennes tro påverkade även deras barn, Astrid, Nickolaus och Hans. Sommaren 1907 var Gustaf i Stockholm och arbetade två veckor på Augustendals Verkstäder på Saltsjö numera Nacka Strand och under denna tid var han inneboende på Södermannagatan 54 hos skomakare Gustaf Fredrik Johansson (född 1878-09-20, död 1961-05-29) från Västerhult i Herna Uppgård i Hycklinge och skolkamrat med farfar Gustaf. Då närmare bestämt 1907-07-18 skickade Gustaf ett kort till sin blivande fru Jenny i Skärstad med följande lydelse, resan från Herna till Stockholm hade tagit en hel dag och att han fick åka båt på morgon och kväll till Augustendals Verkstäder. Att Stockholm vimlade av människor, bilar och spårvagnar samt att hamnen var full av båtar. Jenny och Gustaf skickade många vykort från att de träffades ända fram till sitt giftermål 1910. dessa skrevs ibland på något hemligt språk som idag inte går att förstå.

Snickaren Gustaf Jonsson sökte hindersprövning den 24 oktober 1910 i Södra Vi socken.

Lysning är 4, 11 och den 18 december 1910 i Södra Vi.

Vigsel blev den 27 december 1910 i Vimmerby landsförsamling av Kyrkoherde August Emil Nyberg.

Jenny var då med barn, Astrid föddes redan den 6 april 2011.

1911-02-10 flyttade Jenny Nicklasson och Gustaf Jonsson till Ekeberg Herna. I inflyttningsboken Hycklinge Bl:3 sidan 45 kan man läsa att Jenny kom först då till Herna.

Farfar blev värnpliktsbefriad. Troligen då han skulle gifta sig och få första barnet Astrid.

Berättelse om Villaskog

Villaskog byggdes mellan åren **1910-1913** av farfar Gustaf Ernst Jonsson. Gustaf fick marken av sin pappa Melker Jonsson. Familjen flyttade in i Villaskog ca 1913. Huset bestod av två våningar och en vind. In i Villaskog kunde man ta sig antingen via ved-cykel-mopedskjulet till köksingången som fanns på husets baksida och ledde till köket på övervåningen. Ingången på husets högra kortsida var ingången till möbelverkstaden där alltid farfar, barn och barnbarn gick in. Vid högtidliga tillfällen användes vägen genom grinden och in i huset via de stora dubbeldörrarna. Väl inne i entrén fortsatte man in i en långsmal hall. På dess väggar hängde bland annat en tavla på Karl XII:s likfärd, en spegel och två tavlor föreställande för mig en okänd kung och drottning. Vägen via dubbeldörrarna användes även när farfar skulle leverera de större möblerna han tillverkat.

Nedre planet bestod av en långsmal hall, en trapp till övervåningen, farfars möbelverkstad, virke, tapeter och ett kallförråd. Farfar Gustaf arbetade flitigt i sin möbelverkstad. Jag kommer särskilt ihåg att ofta när han inte hade tid att gå ut och kissa använde han slasken att pinka i. Slasken var av vit emalj med en blå rand upptill och vattenkranen var gjord av mässing. Här fanns det ju bara kallvatten. Övervåningen, trappen från undervåningen ledde till en långsmal hall. Där fanns även ett kök med skafferier, ett kontor med säng, stora salen, ett långt smalt kallrum i anslutning till köket, ett rum med diverse möbler, en stor garderob som Astrid användes som sitt sovrum.

Vinden på tredje våningen användes inte. Hur kom man till vinden? Tror att det var genom en lucka från det kallrum som fanns innanför köket.

Interiören övervåningen

Jag kommer ihåg den **”stora salen”** som fanns i Villaskog den var vackert inredd med endast egentillverkade möbler. Här fanns bland annat, en soffa med hög rygg och lejonhuvud på armstöden, det stora skåpet med alla glas och porslin, det stora matsalsbordet med tillhörande stolar och en munkstol. Där fanns också en amerikansk gungstol. Det fanns ju ingen centralvärme i huset så det eldades i kakelugnen för att få värme. På spjället hängde ett spjällband som var broderat i jugendstil.

Munkstolen stod till vänster intill kakelugnen om man kom från det vita rummet. Även munkstolen var i jugendstil. Det stora bordet i mitten och stora skåpet för porslin såldes till Björkfors Café. Vid fönstret på höger sida om balkongen intill soffan fanns ett runt bord med svängda ben i rokoko. Bredvid stod en stor konstgjord palm. 2st spegellampetter fanns på väggen mellan fönstren och balkongdörren. Lampan i taket med 5st glaskupor.

Köket hade en vit vedspis "Husqvarna" med vattenreservoar. Det var bara kakelugnarna och vedspisen som värmdes upp huset och kaminen i farfars möbelverkstad. På ena väggen hängde en amerikaklocka och under den stod en soffa. På samma vägg fanns en spegel med en rakkniv. En rakkniv som farfar fällde ut. En kommod där också. Kanske med handfat. Den övre delen på väggen mot taket var prydd med en schablon i gult och brunrött. När maten eller kaffet skulle serveras i köket kunde man "ringa ner" till möbelverkstaden där Gustaf arbetade med hjälp av att dra i en ståltråd som var kopplad till en ringklocka i verkstaden. Då ringde det i cykelklockan och farfar kom traskande upp till bords. Vid fönstret stod köksbordet med stolar intill. När vi satt vid köksbordet och åt och om man tittade ut så såg man bara berget och skogen utanför. Till vänster om köksbordet fanns en dörr till skafferiet. Där inne var det mörkt och luktade stekta isterband eller något annat stekt. Här fanns inget kylskåp vad jag kan minnas. Till höger om köksbordet var köksingången, yttertrappan, den ingången som man alltid gick in på. När man kom ut på trappan och tog några steg och svängde vänster fanns en liten lucka där mjölken och grädden förvarades. Där var det mörkt och kallt. Gick man nerför stentrappan kom man ut i trädgården där det fanns en berså. På sommaren drack vi vårt kaffe, saft och bulle där. Jag kommer ihåg att grädden alltid var sur som faster Astrid hällde upp i kaffe. Det blev små gula klumpar i koppen.

En bekant till mig från byn i Härna, Ingegerd född Karlsson gift Drotz berättade att farmor Jenny hade gudstjänster i trädgården. De tillhörde ju Pingstkyrkan eller Sion i Hycklinge som man kanske sa på den tiden.

Hon berättade också att det var mycket kaffekalas i bygden. Alla tanter skulle bjuda på kaffekalas. De gick laget runt. Jag har ett foto från den tiden och på det fotot var de 11 tanter. Många kakor och vetebröd bjöds det på. Ingegerd berättar att hon var med sin mamma Rut Karlsson till Villaskog. Då var min mamma Irene där också och vi, "Jonsboflickorna" min syster Iwa och jag (Rosita). Vi hade så fina stickade klänningar på oss och vi var så söta. Hon berättar att mamma var så duktig – att vi var så fint klädda.

Till höger innanför köket där hade farfar sin säng, skrivbord med en länstol och 2st fioler på väggen ovanför sängen. Han spelade Gärdebylåten och mycket annat kommer jag ihåg. På skrivbordet fanns ett skrivbordsunderlägg och ett skrivställ med en halvmåneliknande sak i grön marmor som hade funktionen att med läskapper torka bort överflödigt bläck. Siewert kommer ihåg att han alltid tittade i skrivbordslådan för att hitta polkagrisar där i gömmorna. 2st stolar med hög rygg och med mauserbjörk i mitten på ryggstödet som var klädda i skinn på sitsen, stod dessa stolar på farfars sovrum?

Innanför köket till vänster fanns ett långsmalt rum som var lite kallt och mörkt. Där fanns farmors trampsymaskin i märket Singer. Den finns i Bestorp nu. Det stod också en stor byrå till vänster i rummet.

Nästa rum hade det stora blå skåpet med klaff, prydnadssaker och fotografier i där man som liten kunde stå och drömma och botanisera. Farfar hade tillverkat det blå bordet med de två små blå stolarna och kistan där året 1950 står på insidan. På det blå skåpet satt en docka med en orange klänning och hatt virkad i samma garn. I rummet fanns den vita möbelgruppen med lite guld på. Ett vitt runt bord, 4st vita stolar varav 2st vita med karmstöd, en vit klädd soffa, 2st vita taburetter och en vit byrå med spegel. På denna byrå fanns mycket att titta på för oss barnbarn var på besök i Villaskog. Här fanns också ett vitt hörnskåp med speglar upptill en sylåda i samma blåa färg, och den andra lådan med lock och smörkärnan. 2st blåmålade skäktnivar med små vita blommor på.

Innanför det lilla rummet med blå skåpet sov Astrid i en garderob som gränsade till den "stora salen". Där hade hon säng och ett toalettbord. Toalettbordet bestod av en glasskiva på bordet och

underdelen var täckt med ett tygstycke runt om som hängde ner mot golvet. På sängen fanns en hel del djur, en tygelefant, en lockig vit hund och en björn tror jag också hon hade.

Bottenvåningen

I **möbelverkstaden**, som farfar själv hade byggt, tillverkade farfar möbler till alla och en var i bygden. Jag kommer ihåg Elsa Gustafsson som kom från Hycklinge och som jag en gång bodde granne med i Bestorp att hennes och Linus Gustafssons hela möblemang var tillverkat av farfar Gustaf. Jag fick en soffa med rak rygg utav henne när hon flyttade till servicehuset i Bestorp. Senare övertogs den av pappa som då bodde i Kåremåla i Rumskulla. Till sist hamnade den hos Gustaf och Jennys barnbarn Frank Johnsson i Kisa det vill säga min lillebror. Gustaf var inte bara en duktig möbelsnickare han målade, ådrade och lackade möblerna som levererades till kunderna. Även en duktig dekorationsmålare, kunde konsten att marmorera och ådra på dörrar, väggar och skära ut schabloner till att måla på väggarna med.

Farfars och Farmors Barn:

Dottern Astrid Evelina Maria Jonsson född 1911-04-06 i Ekeberg Härna Hycklinge

1925-1930 På Tegelsätra Hägerstad socken arbetade Astrid som husa. _Hon var inte skriven där då_

1931-11-21 Som jag vid dags dato har hittat om Astrid är att hon flyttade ut från Villaskog, Hycklinge till Söderö Säteri i Kättilstad församling där hon var piga på gården hos Inspektoränkan Maria född Jakobsdotter gift med Karl Otto Bokvist. Inspektorn dog 1926.

1933-11-23 Flyttar från Söderö Säteri Kättilstad tillbaka hem till Villaskog.

1935-02-15 Flyttar till Pastorsbostället i Kättilstad församling.

1935-10-12 Flyttar från 13/4 Krono Pastorsbostället i Kättilstad tillbaka hem till Villaskog.

1938-08-22 Flyttar Astrid till Bromma Stockholm enligt kyrkböckerna. Någon period bodde Astrid i Rosentorp i Tyllinge i Dalhems socken. Hon fick bo i jungfrukammaren som var brukligt på den tiden. Exakta tiden för hennes arbete där som hembiträde eller jungfru har jag inte men Astrid fick kort från hennes kusin Viola född Johansson i Skåne så därför vet jag att hon arbetade där. Rosentorp byggdes ca åren 1930-1934 till Dagmar Rosenmuller. 1938 i augusti reste Astrid till Stockholm så det ska ha varit före 1938 som hon varit anställd där. Dagmar var en känd konstnärinna och målade ofta av sin anställda. Dagmar föddes 23 maj 1891 på Tyllinge Gods. Dagmar var handikappad och behövde anställda som hjälprea. Typ som en personlig assistent.

Lite av informationen har jag fått av Gunnar Rosenmuller, Västervik idag september 2021. Han har ägt Rosentorp sedan år 1978. Idag är Rosentorp en sommarbostad.

Här nedan kommer en del betyg från de olika platserna som Astrid var anställd på.

1938-04-01--1940-04-01 anställd i familj hos Gerda Norhagen, Äppelviken, Atterbomsvägen 26, Sthlm (Byggnadsfirma P.O Norhagen).

1940-04-15--1941-03-01 anställd som ensamjungfru hos Inez Johansson, Kungsholmstorg 13 A, Sthlm.

1941-04-15--1941-07-15 anställd som hembiträde hos Fru Ellen Hanes sommarhem i Hammarfallet i Bergslagen.

1941-07-15--1941-10-15 anställd som hembiträde hos Fru Maja Gipperth, Hällefors.

1942-03-01--1942-10-19 anställd som hembiträde hos Maj Spira.

1942-10-05-1942-12-15 anställd som hembiträde hos lärarinnorna E. och M. Lindberg, S:t Eriksgatan 30 4 trap, Sthlm.

1943-02-26—1943-03-26 anställd som vikarie som hembiträde hos Henrik Årfelt, Sthlm.

1943-09-01—1944-02-15 anställd som hembiträde hos Birgit Prawitz, Engelbrektskatan 4, Sthlm. (Kevinge Stocksund)

1944-02-25—1944-06-15 anställd som hembiträde hos Birgit Prawitz, Engelbrektskatan 4, Sthlm. (Kevinge Stocksund)

1944-09-19—1945-04-30 anställd som kokerska hos Dagmar Dalén, Tegnergatan 15, Sthlm. Astrid slutar pga hennes mors sjukdom och flyttar hem till Villaskog för att hjälpa till i föräldrahemmet. Farmor Jenny dog 1950-09-11 i sitt hem, Astrid hade en väninna där, husan vet ej hennes namn.

1964-09-18—1968-07-31 anställd som hembiträde hos Sofie Peterson, Bredal, Ringarum.

1973 – ca Astrid bodde någon tid i Elimkapellet Ålhult i Hycklinge. Där hon skötte kapellet mot en billig hyra.

Enligt SVB

1960 bor Astrid i Villaskog.

1975 bor Astrid i Råshult i Hycklinge församling.

Bor Astrid i Vrigstad i Horn. Ett grått hus mitt inne i Horn.

1985 bor Astrid på Gamlebyleden 2 i Horn Gamlebyleden.

Någon har berättat för mig att Astrid sjöng från balkongen i Villaskog så det hördes vida omkring i bygden. Hon sjöng alltid när hon körde på sin tramp och släppmoped. Hon tränade väl på de psalmer som de sjöng i Elim kapellet i Ålhult och i Horn. Hon var starkt religiös pingstvän som sin mor Jenny.

Astrid spelade mandolin. Hon var musikalisk som sin far Gustaf som spelade fiol.

1945 kom Astrid hem och tog hand om hushållet i Villaskog för farmor var sjuk och när farmor dog 1950-1964 stannade Astrid och tog hand om farfar Gustaf. Hon flyttade ut från Villaskog först när huset skulle säljas på auktion.

En beundrare till Astrid var Helge Larsson Kanbergsgatan 6 Linköping. Brev finns från åren 1965-1966

Sonen Sture Karl Gustaf Jonsson född 1914-09-29 i Villaskog. Död 1915-01-13. Gravstenen finns fortfarande kvar på Hycklinge kyrkogård. Dog av slag. (I SCB:s födelsebok står det 1914-09-29 och även i HFL men anteckningar från föräldrarna finns och då står det 1914-09-29 men i Dödboken står det att han är född i 1914-03-29? Det senare är troligen fel.

Sonen Helge Nickolaus Jonsson född 1916-06-08 i Villaskog, Härna, Hycklinge

1939 Mamma Irene och pappa förlovade sig den 24 december 1939 i mammas föräldrahem Ekhult.

1940 Sveriges Befolkning bor Helge Nickolaus kvar i Villaskog.

1941 Militärtjänstgöring på Ing 2 i Eksjö.

1942 Gifte de sig i Hycklinge kyrka midsommarafton 23 juni 1942 kl 3 em av kommunister Folke Hultgren förrättade vigseln.

1942 Flyttar de in i Gärdala Härna

1947 Flyttar till Jonsbo Oppeby.

1964 Flyttar pappa ut från Jonsbo då de skiljer sig. Barnen tar över Jonsbo.

(Morgan köper Jonsbo av övriga syskon och flyttar in där med sin familj).

Flyttar till Linköping och senare till Himna Lingham.

1973 Köper Kåremåla Rumskulla och renoverar det och bor där tills sin död.

Sonen Hans Valentin Jonsson född 1919-11-23 i Villaskog Hycklinge. Död 1986-07-02 i Spånga.

1940 Sveriges Befolkning bor Hans kvar i Villaskog.

1948 inflyttad till S:t Eriksgatan 26 i Stockholm. S:t Görans Församling. Kontorist.

1960 Bor Hans på Persikogatan 6, Vällingby. Hässelby- Spånga församling. Kontorist.

1975 Bor Hans fortfarande på Persikogatan. Numera som vaktmästare.

1985 Bor Hans på Elinborgsbacken 9/214, Spånga.

1986-07-02 Död i Spånga.

Hans reste ofta utomlands och han hade en stuga i Dalarna. Astrid och Hans hade en tät kontakt med varandra. Siewert berättar att när Hans kom på besök till Jonsbo från Stockholm hade han alltid med sig presenter till oss barn. Även till jul hade han någon present till oss. En jul fick mina syskon choklad och jag fick ett smyckeskrin som fortfarande finns i min ägo. Han tillhörde Jehovas Vittnen och så blev det som det blev. De tog alla hans pengar och de stackars inventarier som fanns att få.

En berättelse om pappa-mamma och mina syskon.

Pappa föddes i Villaskog, Härna i Hycklinge socken i Östergötland. Hans pappa Gustaf Johnsson var möbelsnickare och målare som förgyllde möbler, marmorerade och ådrade. Precis som sin pappa var Nicolaus en tusenkonstnär, målare, möbelsnickare, guldförgyllare, schablonmålare och kunde stänkteknik, ådra, kurbits och marmorera. Dvs många av dessa tekniker som användes förr i tiden. Hans fritidsintresse var jakt och fiske.

NÄR IRENE OCH HELGE NICKOLAUS TRÄFFADES

Kapellet i Ålhult fanns inte när mamma Irené var liten. Det byggdes ca 1930-1935. Mamma och pappa träffades där på ett "möte". Mamma var nog 18 år då. Pingstvännerna som hade kapellet gick inte överhuvudtaget till Svenska kyrkan och prästerna i kyrkan gick inte till kapellet. Det var alltid "möte" i Ålhults kapell på söndagskvällarna. Pappas syster Astrid var också där, hon stannade på "eftermöte". Det fanns inte så mycket att göra för ungdomarna på den tiden. Kyrkan och kapellet var en samlingsplats.

Mamma och pappa förlovade sig den 24 december 1939 hemma i Ekhult. De gifte sig i Hycklinge kyrka midsommarafton 23 juni 1942 kl 3 em av kommunister Folke Hultgren förrättade vigseln. Gäster på bröllopet var följande: Föräldrar till Nickolaus, Jenny och Gustaf, föräldrar till mamma, Karl eller kanske inte Gerda då hon hade ont i fötterna och problem med skor. Kusiner till pappa från Södra Vi kom också, systrarna till mamma Margit och Thea, Astrid och Hans som var syskon till pappa. Middag serverades efter vigsel på pensionat Sjövik i Hycklinge.

NÄR IRENE OCH HELGE NICKOLAUS BODDE I SITT FÖRSTA HEM I HÄRNA HYCKLINGE

De bodde i det huset som idag är gult "Gärdala" i Härna, första huset på vänster sida när man har åkt förbi Villaskog om man kommer från Kullen.

Pappa tillverkade de egna möbler i möbelverkstaden i Villaskog till deras giftermål:

"Lysning 1942 mellan Helge Nickolaus och Alice Irene Karlsson från Ekhult datum 31 maj, 7 juni, 14 juni 1942 i Hycklinge båda närvarande enligt Lysning- och vigselbok E1:1 sidan 81. Vigda 23 juni 1942 i Hycklinge församling av Komminister Folke Hultgren."

Det första hemmet var Gärdala i Härna som hade stått tomt i många år, en stuga som hans farbror Axel Jonsson skänkte dem som sedan renoverades. Jag kan tänka mig att det var här pappa fick blodad tand av att vårda och ta hand om samt renovera gamla stugor och torp. Där föddes Morgan och Siewert. Efter Härna flyttade de i slutet av 1940-talet till Jonsbo i Oppeby socken. Det huset renoverades så det blev tipptopp med toalett inne och badkar på övervåningen. Pappa var så stolt över badrummet och han sa ofta att människor som vi umgicks med kunde få komma och bada och göra sig rena hos oss. Det fanns ingen bostad i granngårdarna som hade vattentoalett och badkar. Köket byggdes av byggnadssnickare Algot Andersson från Ålhult, Hycklinge. Så fort Algot släppte hammaren fanns det en liten pojke intill honom och som väntade på att få ta över hammaren, det var Siewert som då var 3 – 4 år. Det målades, tapetserades och det ådrades på alla dörrar och köksskåpen så som den tidens moderna hus förväntades se ut. Centralvärme monterades in, det vill säga en vedpanna i köket och via ett värmesystem blev det värme i hela huset. I köket fanns även elektrisk spis och kylskåp. Här föddes ytterligare tre barn, Rosita, Iwa och Frank. Efter en tid på 1950-talet fick mamma en frysbox som fick stå i källaren tillsammans med syltburkar och saftflaskor. Då

slapp hon konservera råvarorna som hon brukade göra. Pappa gick i sin pappas fotspår och blev en omtyckt målare i socknen. Med tapetkartor och färgburkar på sin cykel tog han sig runt i Kindabygden. Ibland var vägen lång dit så det hände att en och annan övernattning blev av på gårdarna. Så kom bilen och han tog körkort och då blev det mycket lättare att komma dit jobben fanns. Han var personen som ville vårda och ta hand om de gamla knuttimrade husen som fanns runtom i bygden så han räddade ett 40-tal torpstugor, loftbodas och ryggåsstugor från kolugnarna. Han såg dem stå där och förfalla, torpen som en gång var mångas torpare och knektars boende. På 40-talet började han köpa de gamla torpen på plats från de stora godsens som till exempel Odensviholms Egendom och Tyllinge Säteri i Kalmar län. Han såg möjligheten att bevara dessa fina knuttimrade, ryggåsstugor, torp och loftbodas såsom dåtidens sommarstugor. Många av dem som då köpte torpen hade säkert många minnen från deras förfäders bostäder. Han köpte stugorna på plats och satte ut en annons om försäljning. Köpare kom. Kontrakt skrevs. Pappa ombesörjde märkning av timmerstockarna, nedmontering och uppmontering på den plats där torpet/stugan skulle monteras upp. Från Skåne till Norrtälje finns ett 40-tal torpstugor uppsatta på detta vis. Han gjorde inte allt arbete själv utan hade många vänner och bekanta som hjälpte honom med arbetet en av dem var Bertil Roos från Kullen och även bröderna Harry Birger Roos, Algot Andersson från Ålhult och Axel och Alvar i Lommaryd, Helge Nilsson Fjärdingsbo Gunnar Johansson Ålhult, Nils Johansson Dalhem, Axel Johansson Sjövalla Hycklinge, även Anders Johan Andersson från Östantorp i Söderö hjälpte pappa sätta upp ett torp på ön Horsholmen utanför Askösund. Även Henning Jonsson Lindberget, Hycklinge och Evert Gustafsson Jonsbo Hycklinge var också några som arbetade åt pappa. Många av stugorna finns nu dokumenterade via diabler som nu också finns på hemsidan. **ucr43.se**. Den äldsta var en sjuvarvsstuga från 1600-talet den kom från Horns socken i Östergötland. En liten stuga flyttades från Lilla Skälhem utanför Gamleby och som kallades Fesasken. Den är uppsatt nedanför Mellangården Sättrasjön i Bestorp Östergötland. Transporterade stugorna gjorde bl a Sture Johansson i Sjöbacka Hycklinge, Karl Andersson Hycklinge och Esse från Björkfors. Den äldsta sonen Morgan var vid ett flertal tillfällen med och flyttade dessa stugor då han hade tillgång till lastbil. Även den yngre brodern Siewert var med och flyttade bland annat loftboden som först placerades vid Tallbodakiosken men sedan flyttades den 2005 till Landeryds Hembygdsgård där den idag kan besökas. I en gammal artikel från juli 1993 kan man läsa att pappa köpte och sålde 43 torp. Alla torp finns inte dokumenterade och fotograferade men ca 32 finns bevarade med bilder. En känd fotograf Conny Heimdahl från Linköping åkte runt med pappa under 1980-talet för att föreviga alla torpen men pappa dog 1994 och med sorg i hjärtat slutade det arbetet. På 1960-talet förkovrade han sig inom hantverket målning på Hantverksinstitutet Stockholm. Det var guldläggning, schablonmålning, stänk, ådring marmoreringsteknik och kurbits som han fick lära sig där. Efter de kurserna ville han bara arbeta med de gamla teknikerna, vilket han också gjorde. Han kunde också rödfärga och kalka byggnader på gammalt sätt. Han förgyllde många interiörer i kyrkor och även dess exteriör såsom kyrkkors och tak.

Exempel:

Kråkshults kyrka kyrktorns kors fick guldglass hösten 1991

Hässleby kyrka, kors och kyrktak

Mörlunda kyrka, orgelläktaren och förgyllning av åtta pelare.

Pelarne kyrka, ommålning av Sakristian. 1990

Ökna Kyrkas att förgylla korset på kyrktornets spira 1987.

Nordiska Akademiens elever var i Mariannelund hösten 1993 och lärde sig gammal teknik av pappa

Karlstorps kyrka, 1986, utvändigt renovering

Ösjöfors Pappersbruk

Rumskulla kyrka, Kalkning utvändigt.

En omfattande renovering av Hembygdsförenings Backstuga i Bellö, Eksjö gjordes. Han målade schabloner och gjorde stänkmålningar där.

Gränsö Slott, Västervik år 1994.

På Wezellholms i Gästgivarehagen Vimmerby undervisade han stänkmålning vid något tillfälle. Motala, stora kupoler på kommunhuset.

Folkets hUs i Linköping undervisade pappa någon gång om gamla tekniker som anordnades av Lars Ruuth.

Han fick Landstingets kulturstipendiat för år 1993 och det var Vimmerby kommun som tyckte att pappa var värd detta.

Han köpte ett gammalt torp i slutet av 1950-talet, Näs i Horn som så småningom renoverades och som han hade som sommarstuga i många år. Där fanns varken el eller vatten. Maten förvarades i en jordkällare. Mjök och ägg köptes på närmaste bondgård. Maten lagades på vedspisen. Värmen kom från den öppna spisen i rummet. Han tänkte att han själv någon gång ville ha en knuttimrad stuga som en året runt bostad och det blev Kåremåla 1:5 i Rumskulla socken. Han köpte den ca 1973. Huset låg från början i Kåremåla by och är från 1700-talet. Det flyttades till den nuvarande platsen år 1835. Han började renovera huset med varsam hand och hittade gamla tapettrycken från 1700-talet i stugan. Ett tapettryck med en papegoja gyllenlädersimitationsmålad för hand och det ena finns på Kalmar länsmuseum, den andra på Rumskulla Hembygdsförening. I boken: KALMAR LÄN 1980, årsbok för kulturhistoria och hembygdsvård kan man läsa på sidan 13 och 22. Här hittade han också ett par små barnskor som har följt med huset och som finns kvar än idag. Där kunde han använda sig av de gamla tekniker som han hade lärt sig i Stockholm. Bland annat finns ett schablonmålat rum där schablonen från 1700-talet är från en stuga i Pelarne socken som har ägts av världsmästaren i skytte Emrik Karlsson. De andra rummen är också målade med den gamla tekniken. Dörrarna är kurbitsmålade. I taket i trappen finns en målning från gamla Centralbryggeriet i Linköping som flyttades dit. Han flyttade in i huset på 1980-talet och bodde här till sin bortgång 2 oktober 1994. Vi barn sålde Kåremåla 1:5 till en Stockholmsfamilj år 1995 och år 2020 köpte John Erik Milton och Adina Maria Falk Kåremåla.

Min bror Morgan Helge Rudolf Johnsson född 1942-12-03 i Gärdala, Härna, Hycklinge. Död 2014-06-17 Jonsbo, Oppeby församling.

Min bror Sivert Gustav Jonny Johnsson född 1947-04-01 i Gärdala, Härna, Hycklinge. Rosita Irene Birgitta Johnsson född 1951-06-04 i Jonsbo, Oppeby församling.

Min syster Iwa Barbro Karolina Johnsson född 1954-05-03 i Jonsbo Oppeby församling.

Min lillebror Frank Peter Nickolaus Johnsson född 1960-10-14 i Jonsbo Oppeby församling. Död 2020-05-21 i Bjärkeryd, Karlsberg, Kisa församling.

Siewert berättar: Att vi fick åka mjölkbilen med Ragnar Svensson i Drabo till korset som går till Härna By. Där steg vi, Iwa, Rosita och jag av mjölkbilen och Astrid vår faster kom och mötte oss. Sivve var mycket i möbelverksta´n hos farfar Gustaf där kunde det hända mycket spännande saker och kanske Sivve fick låna något verktyg som t ex hans lilla hammare och andra mindre verktyg. Siewert fick inte använda bandsågen eller svarven som tur var. Det var absolut förbjudet men jag kan tänka mig Sivve som nyfiken liten grabb ville lära sig allt i möbelverkstan som små grabbar vill. Siewert kommer ihåg hur farfar kokade lim på kaminen i limkastrullen. Doften av virke och lim kommer man ihåg som barnsben. Det luktade hemtrevligt. När det plingade i cykelklockan nere i möbelverkstan att det var fika då blev Sivve alldeles lycklig. Då gick farfar och Sivve ut och runt huset, tog trappen upp för att komma in i köket på baksidan mot berget. Astrid hade dragit i stålfjädern som fanns i köket.

Lite allmänt:

Farfar Gustafs föräldrar bodde ett tag i huset "Gärdet" nära Lillhärna och Villaskog. Efter det kom deras son Axel Jonsson att bo i "Gärdet".

Roland vår sysslings farmor Justina och farfar bodde i "Gärdet" ett tag innan de flyttade till Hycklinge.

Bestorp den 2022-01-26

Rosita